

U Zagrebu, 02. travnja 2012.

IZVJEŠTAJ S KONFERENCIJE ZA TISAK POVODOM DVOJBI OKO UZROKA SMRTI IGORA BENETE I ZAKAŠNJELOG PROCESUIRANJA RATNOG ZLOČINA U GRUBORIMA

Povodom dvojbi oko uzroka smrti **Igora Benete**, bivšeg specijalca Antiterorističke jedinice Lučko, optuženog za ratni zločin u Gruborima, *Documenta* - centar za suočavanje s prošlošću, Građanski odbor za ljudska prava i Centar za mirovne studije, održali su 02. travnja 2012., u Kući ljudskih prava Zagreb, konferenciju za tisak na kojoj su govorili Vesna Teršelič, Sandra Benčić i Zoran Pusić.

/ Zločin u Gruborima /

Podsjetimo, 25. kolovoza 1995. godine u zaseoku Grubori pored Plavnog, počinjen je ratni zločin nad civilnim stanovništvom. Pripadnici ATJ Lučko ubili su mještane starije dobi koje su ondje zatekli. Većina stanovnika Plavnog i Grubora se toga dana ujutro otišla prijaviti UNPROFOR-u u školsku zgradu u Plavnom, a u vezi odlaska u tadašnju SR Jugoslaviju ili zbog eventualnog ostanka u Hrvatskoj. Srpski civili koji su toga jutra ostali u svojim kućama su ubijeni, a gotovo sve kuće u selu su zapaljene. Prema nepravomoćnoj presudi haškog suda u predmetu **Gotovina, Čermak, Markač**, žrtve ovog zločina su **Milica Grubor, Marija Grubor, Jovo Grubor, Miloš Grubor i Đuro Karanović**. U optužnici koji se vodi pred Županijskim sudom u Zagrebu protiv optuženih **Frane Drlje, Bože Krajine**, a do konstatiranja smrti i protiv Igora Benete, navodi se i žrtva **Jovan Grubor pok. Damjana**. Najstariji ubijeni Miloš Grubor u trenutku smrti imao je 80 godina.

/ Procesuiranje zločina u Gruborima /

Zločin u Gruborima obuhvaćen je osuđujućim dijelom prvostupanjske presude protiv Gotovine i dr. a pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u Hagu u kom je sudsko vijeće izvan razumne sumnje utvrdilo da su Jovo Grubor, Miloš Grubor, Marija Grubor (rođena 1905), Mika Grubor, Đuro Karanović žrtve ubojstva počinjenih u okviru kaznenih djela zločina protiv čovječnosti te kršenja zakona i običaja ratovanja, propisanih čl. 5. i čl. 3. Statuta MKSJ.

U tijeku je glavna rasprava u kaznenom postupku protiv optuženih Frane Drlje, Bože Krajine, te do trenutka konstatiranja smrti, Igora Benete, a zbog kaznenog djela ratnog zločina, koja je započela 24. studenog 2011. god., na Županijskom sudu u Zagrebu, u vijeću kojim predsjedava sudac Zdravko Majerović.

/ Slučaj Igora Benete /

Nakon što je otišao od kuće, 17. siječnja 2011., tijelo Igora Benete pronađeno je tek nakon nekoliko mjeseci, točnije 11. travnja 2011. obješeno u šumi u okolici Knina, zaseok Otrić. U policijskog istrazi se tvrdilo da je riječ o samoubojstvu, no prema najnovijim iskazima svjedoka i informacijama koje su ovih dana objavljene u medijima, ipak bi mogla biti riječ o ubojstvu.

/ Konferencija za novinare, 02. travnja 2012. /

"Brojne kontradikcije upućuju na to da bi se **slučaj trebao detaljnije ispitati radi ozbiljne sumnje da je čovjek ubijen**. Postoje ozbiljni razlozi da se sumnja u događaje kako ih prikazuje izvještaj MUP-a",

upozorio je **Zoran Pusić** iz GOLJP-a, na početku tiskovne konferencije i u nastavku svog izlaganja podsjetio na kronologiju događaja koji su prethodili smrti Igora Benete, pronađenog obješenog prije skoro godinu dana u šumi kod kninskog sela Otrić.

Pusić je ukazao na anonimne telefonske pozive Benetinoj supruzi, **Emiliji Beneti** u kojima ju je **Zdenko Ivanković** u trenutku nestanka njenog supruga (početkom 2011.) uvjeravao da joj je suprug "na sigurnom" zajedno sa **Franjom Drljom**, također optuženim za ratni zločin u Gruborima. Prilikom predaje Frane Drlje, 27. ožujka 2011. taj isti Zdenko Ivanković, čiji je identitet otkriven u policijskoj istrazi, odbio je gospođi Beneti ponuditi objašnjenje o sudbini njenog supruga pri tom negirajući da su ranije bili u telefonskoj komunikaciji. Na tragu podataka što ih je u svojim tekstovima opisala novinarka **Slavica Lukić** kao i na temelju nekih drugih izvora Zorana Pusić čudi, da posmrtni ostaci pronađeni kod Otrića punih pet mjeseci nisu identificirani, mada se mogla uspostaviti uzročno posljedična veza jer je supruga Igora Benete ubrzo nakon nestanka prijavila da je posljednji put viđen upravo na toj lokaciji, između Knina i Gračaca.

"U nadzoru istrage koju je 20. ožujka ove godine naložio **ministar Ostojić nije ispitivan čovjek koji je krunski svjedok** u tom slučaju, a koji je vozio Igora Benetu do mjesta gdje su se rastali i gdje je posljednji put viđen živ", tvrdi Pusić. U ovom trenutku ne možemo otkriti identitet spomenute osobe, naglašava Pusić, napomenuvši kako je u pitanju prijatelj Igora Benete, inače čovjek koje mu se u dva navrata prijetilo smrću (30. listopada i 01. studenoga 2011.) a što policijska istraga također nije dovela ni u kakvu vezu sa slučajem Igora Benete.

"Iako svi ovi događaji upućuju na to da u slučaju postoji previše kontradikcija, ministar unutarnjih poslova **Ranko Ostojić** ishitreno je izjavio da je slučaj zaključen i da se nedvojbeno radi o samoubojstvu", rekao je **Zoran Pusić**.

Podsjetivši na povijest ratnog zločina počinjenog 25. kolovoza 1995. u zaseoku Grubori voditeljica Centra za suočavanje s prošlošću *Documenta* **Vesna Teršelić** upozorila je **kako do danas u Hrvatskoj nema niti jedne pravomoćne presude zbog ratnog zločina nad civilnim stanovništvom tijekom ili nakon vojno-redarstvene akcije »Oluja«**. Izuzetno važnim smatra da institucije Republike Hrvatske u ovom slučaju pokažu da imaju snage za vjerodostojnu istragu smrti Igora Benete koja neće ostaviti širok prostor sumnje.

Podsjetila je na razloge nepravovremenog postupanje policije nakon zločina u Gruborima i drugim zločinima u tijeku i nakon VRA „Oluja“ o kojima je pred MKSJ govorilo više svjedoka, izdvojivši pri tom dva svjedočenja pred MKSJ u kojima su Stjepan Buhin i Pero Perković govorili o pritiscima na policiju¹.

1 Od 6. do 8. listopada 2008. **Stjepan Buhin**, svjedok optužbe umirovljeni hrvatski policajac, u vrijeme zločina u Gruborima policijski koordinator za Knin, svjedočio je o prikrivanju zločina u Gruborima o kom su promatrači UN-a istog dana izvijestili policiju. Korigirao je raniji iskaz dan istražiteljima Tužiteljstva MKSJ da je visoki dužnosnik Specijalne policije Željko Sačić pokušao prikriti zločin u Gruborima nakon Oluje. Kazao je da danas misli drukčije i kako danas vjeruje da bi Sačić pogriješio da je pokušao prikriti ta ubojstva. No pojasnio je i da mu je bilo čudno što je Sačić nakon vijesti o zločinu stigao u Knin i rekao da će se "ubojstva u Gruborima tretirati kao posljedica Oluje". Prema Buhinovu svjedočenju, Sačić je tad nazvao pomoćnika ministra unutarnjih poslova Joška Morića, koji ga je potom nazvao i rekao mu da se "ne miješa u posao kriminalističke policije nego da se bavi svojim poslom". Nakon toga osnovna policija prekinula je zakonom predviđene radnje u vjeri da će uviđaj napraviti kriminalistička policija, koja ga nikad nije napravila.

Iz svjedočenja svjedoka obrane **Pere Perkovića** 30. 06. 2009. bilo je jasno da su hrvatski sudovi i policija procesuirali kaznena djela u 'Oluji', ali je u nekim slučajevima policija to činila pod pritiskom i iznuđivanjem priznanja od osumnjičenika. Bivši pripadnik 15. domobranske pukovnije, koji je bio optužen, a potom oslobođen za ubojstva srpskih civila u selima Gošiću i Varivodama u kolovozu 1995. između ostalog je rekao: „Bio je velik pritisak da se nekoga zatvori, morali su nekoga prikazati kao ubojice... Policija je prijetila da će nas poslati u Haag, a da Hrvatska nikad neće ući u EU“. Svjedok Perković nije rekao tko je vršio pritisak na policiju, niti je objasnio kako to da su se suđenja za zločine u "Oluji" povezivala s ulaskom Hrvatske u EU godinama prije nego je Zagreb podnio zahtjev za članstvo u Uniji. Sud u Zadru osloboodio je 1996. Perkovića i još tri suborca krivnje za ta kaznena djela, a postupak je nakon šest godina završio pred sudom u Šibeniku odustajanjem tužitelja od optužbe zbog nedostatka dokaza. Svjedok je u iskazu nekoliko puta optužio zadarske policajce da su ga fizički i psihički zlostavljali kako bi priznao krivnju jer im je, kako kaže, „bilo naređeno da procesuiraju zločine“. „Ni policija ni sudstvo nisu tada radili posao kako treba, a ne rade ni sada jer još nema presude za Gošiće i Varivode“, rekao je Perković koji je tijekom policijskog ispitivanja bio prisiljen potpisati dokument o prestanku vojne službe. U slučaju Perkovića sasvim je jasno da je dakle prisilno postao demobilizirani branitelj tek nakon što je osumnjičen za počinjenje zločina.

"Mnogi su mislili da je zatvaranjem interne istrage od strane policije u slučaju Beneta sve riješeno, no DORH bi sada trebao provesti vlastitu istragu", upozorila je **Sandra Benčić** iz Centra za mirovne studije te podsjetila kako su MUP i DORH dužni primjenjivati odredbe članka 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, jer to čini dio pozitivnih propisa RH-a. Benčić je podsjetila na praksu Europskog suda za ljudska prava u pogledu procesnih garancija koja proizlaze iz spomenutog članka a tiču se općeg jamstva iz **prava na život** (Članak 2.).

"Članak prije svega zahtjeva djelotvornu istragu a to podrazumijeva nekoliko elemenata. U slučaju kada imamo indicije da je policija sudjelovala u prikrivanju dokaza potrebna je **neovisna i nepristrana istraga**, neovisna od upletenih osoba. Tu imamo u nekoliko slučajeva i presude Europskog suda za ljudska prava gdje interni policijski nadzor nije smatran neovisnim tijelom, pogotovo kada, kao i slučaju Beneta, imamo opravdane sumnje na prikrivanje dokaza od strane policije", ističe Benčić.

U nastavku, obrazlažući djelotvornost istrage, Benčić izdvaja i važnost elementa **brzine istrage**, koja je u slučaju Beneta prekršena jer se dokazi nisu prikupili na vrijeme, te nisu ispitani svi svjedoci, tu je važno napomenuti, smatra Benčić i **zahtjev za dužnom ozbiljnošću istrage**, koji znači da svi svjedoci moraju biti ispitani, uključujući posebno članove obitelji i one koji pobijaju službenu verziju događaja, zaključivši svoje izlaganje **zahtjevom za javnom provjerom istrage i njenih rezultata**.

Za nastavak istrage u Hrvatskoj, smatra Sandra Benčić važan je princip Europskog suda za ljudska prava po kom se dužnost provođenja istrage ne može vezati uz eventualnu službenu prijava već vlasti moraju djelovati na vlastitu inicijativu.

"U našem slučaju to se očekuje od DORH-a ", mišljenja je Benčić **najavivši da će, ukoliko se to ne dogodi i DORH i/ili policija uskoro ne najave provedbu takve vrste istrage, nevladine udruge biti primorane tražiti intervenciju Europskog suda za ljudska prava, posebice zbog zaštite dokaza, ali i zaštite svjedoka**.

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Građanski odbor za ljudska prava
Centar za mirovne studije